

Factsheet

Hoofdpunten van het rapport¹ van de onafhankelijke VN-commissie die het geweld rond de 'Grote Mars van Terugkeer'-demonstraties in Gaza onderzocht in de periode 30 maart t/m 31 december 2018.

Israëliisch geweld

1. In negen maanden tijd zijn 183 Palestijnen met scherpe munitie doodgeschoten. In twee gevallen was dat mogelijk rechtmatig, in 181 gevallen niet. De slachtoffers bevonden zich in overgrote meerderheid ver van het 'grenshek' en waren in een aantal gevallen niet bij de demonstraties betrokken.
2. Daarnaast zijn 6106 Palestijnen met scherpe munitie verwond. De commissie onderzocht ruim 300 gevallen. In geen daarvan was het tegen hen gebruikte geweld rechtmatig. Ook deze slachtoffers bevonden zich veelal op grote afstand (tot een kilometer toe) van het grenshek en namen in een aantal gevallen niet aan de demonstraties deel.
3. Onder deze 6289 doden en gewonden waren 975 kinderen, 41 journalisten, 42 medisch hulpverleners en een aantal gehandicapten, onder wie een man in een rolstoel en twee personen die op krukken liepen. De journalisten en hulpverleners waren door hun kleding duidelijk als zodanig herkenbaar.
4. 21 gewonden zijn voor het leven verlamd. Van 20 kinderen en 102 volwassenen moesten ledematen worden geamputeerd. Talloze andere gewonden zijn om andere redenen blijvend gehandicapt.
5. De ernst van de verwondingen is mede het gevolg van de door de scherpschutters gebruikte zware *high velocity*-munitie. Al in april 2018 luidden Artsen zonder Grenzen, de WHO en Amnesty International de noodklok over het gebruik van deze munitie.
6. Meer dan 17 duizend Palestijnen liepen andere verwondingen op: ze werden geraakt door kogelscherven (1576 personen), rubberkogels (438) of traangasgranaten (1084), of kregen een overdosis traangas binnen. Ook onder deze slachtoffers raakten mensen ernstig gehandicapt, maar in het onderzoek bleven ze buiten beschouwing.

Internationaal recht en aansprakelijkheid

7. Onder internationaal humanitair recht en internationale mensenrechtenverdragen is potentieel dodelijk geweld alleen toegestaan als er sprake is van een directe en levensgevaarlijke bedreiging van de schutter of mensen in diens nabijheid. Bovendien dient geweld niet alleen noodzakelijk, maar ook proportioneel te zijn. In Gaza schond Israël deze voorwaarden op enorme schaal. De onderzoekers uiten het sterke vermoeden dat Israël zich bezondigde aan oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid.
8. In een mondelinge toelichting² op het rapport omschrijft een van de onderzoekers het door de Israëlische militairen gebruikte geweld aldus: *'We are saying that they have*

¹ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/CoIOPT/Pages/Report2018OPT.aspx>

² <https://www.facebook.com/NowThisPolitics/videos/619851171773954/>

intentionally shot children, they have intentionally shot people with disabilities, they have intentionally shot journalists, knowing them to be children, people with disabilities, and journalists.' De door de commissie bij haar rapport gevoegde videobeelden³ van het neerschieten van acht personen, onder wie kinderen en een journalist, spreken voor zich.

9. Israël verzuimt systematisch om mogelijke rechtenschendingen te onderzoeken, verdachten te berechten en slachtoffers genoegdoening te verschaffen. In slechts vijf gevallen (de dood van vier kinderen en een volwassene) heeft het strafrechtelijk onderzoek ingesteld, terwijl er minstens honderden vergelijkbare gevallen zijn.
10. Israël weigerde aan het VN-onderzoek mee te werken en weigerde de onderzoekers bovendien de toegang tot Gaza en Israël. Het bekritiseert⁴ het onderzoek zonder enige onderbouwing als 'vijandig, onjuist en partijdig'. Premier Netanyahu beschuldigt de VN-Mensenrechtenraad van 'een obsessieve haat tegen Israël, de enige democratie in het Midden-Oosten'.
11. Israël heeft het de slachtoffers van het geweld onmogelijk gemaakt bij Israëlische gerechtshoven hun recht te halen. Door Gaza tot 'vijandig gebied' te verklaren heeft het hen wettelijk uitgesloten van het recht op genoegdoening. Voor gerechtigheid zijn de slachtoffers aangewezen op externe rechtsmechanismen.
12. Alle landen die zijn aangesloten bij de VN hebben de plicht in Israël en bezet Palestijns gebied naleving van het internationaal humanitair recht te verzekeren. Alle landen die partij zijn bij de Conventies van Genève zijn in dit verband gebonden aan hun verplichtingen krachtens artikel 1 van de Conventies.
13. Op al deze landen rust de plicht alles in het werk te stellen om herhaling van de rechtenschendingen, die tot de dag van vandaag doorgaan, te voorkomen.
14. De commissie heeft een overzicht opgesteld van personen die naar haar inzicht verantwoordelijk zijn voor de geconstateerde rechtenschendingen. Ze heeft de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN toestemming verleend het voor onderzoeks-, berechtings- en sanctiedoeleinden ter beschikking te stellen van landen en internationale gerechtshoven.
15. Alle VN-leden dienen te overwegen individuele sancties op te leggen aan personen die door de commissie als verantwoordelijken zijn aangemerkt. Alle landen die partij zijn bij de Conventies van Genève en/of het Statuut van Rome zijn verplicht verantwoordelijken die zich op hun grondgebied bevinden te arresteren en te berechten of het land uit te zetten.

Palestijns geweld

16. Aan Israëlische zijde vielen in de onderzochte negen maanden vier gewonden, allen militairen. Eenmaal loste een Palestijn met een geweer een schot in de richting van de militairen. Israël reageerde met zwaar tank- en geweervuur, dat 21 Palestijnen het leven kostte.
17. Onder de 183 gedode Palestijnen waren 'zeker 29' Palestijnen die waren aangesloten bij 'gewapende groepen' (met name de militaire takken van Hamas en Islamitische

³ https://www.youtube.com/watch?time_continue=271&v=4uCj1JTldJI

⁴ <https://www.cbsnews.com/news/israel-un-human-rights-council-gaza-protest-could-be-crimes-against-humanity/>

Jihad). Dat gaf Israël echter niet het recht hen te doden terwijl zij ongewapend en vreedzaam demonstreerden.

18. Meermalen doorbraken kleine groepjes demonstranten het grenshek. Eenmaal staken zij een droge berm in brand. Doorgaans vluchtten zij snel terug. Eenmaal brak een grotere groep van circa twintig personen kortstondig door het hek. Een van hen werd doodgeschoten. Opgemerkt zij hier dat Israëlische militairen het grenshek met grote regelmaat doorbreken om in Gaza vernielingen aan te richten of militaire operaties uit te voeren.
19. Met het oplaten van ballonnen en vliegers met brandbaar materiaal richtten Palestijnen in Israël grote schade aan landerijen en natuurgebieden aan. In Israëlische dorpen leefden de bewoners in angst voor de projectielen. Ook vreesden zij dat de demonstranten het grenshek zouden doorbreken.
20. Als feitelijke machthebber in de Gazastrook had Hamas het oplaten van de vliegers en ballonnen dienen tegen te gaan en het verwonden van de vier Israëlische militairen moeten voorkomen.
21. De demonstraties zijn echter noch het initiatief van, noch georganiseerd door Hamas. Het initiatief ging uit van burgers. Bij de organisatie zijn alle segmenten van de Palestijnse samenleving betrokken. Daaronder ook politieke partijen, waaronder Hamas. Uitgangspunt van de organisatoren was dat de demonstraties 'van begin tot eind vreedzaam' zouden zijn.
22. De demonstraties hadden een 'burgerlijk karakter en duidelijk omschreven politieke doelen', en waren ondanks 'enkele significante gewelddadigheden' geenszins een 'strijd of militaire campagne'.

Blokkade van Gaza

23. De medische sector in Gaza is zwaar overbelast en staat op instorten. Mede als gevolg van de blokkade bestond er al een schrijnend gebrek aan vrijwel alles. Daar kwam de enorme stroom gewonden overheen. Achtduizend 'reguliere' operaties moesten worden uitgesteld.
24. Veel gewonden hebben gespecialiseerde en langdurige hulp nodig. Duizenden gewonden wachten op vervolgooperaties. Israël verleent gewonden die dringend behandeling nodig hebben in ziekenhuizen buiten Gaza slechts mondjesmaat toestemming Gaza te verlaten. Meer dan eens komen patiënten daardoor te overlijden.
25. Israël dient de blokkade van Gaza – en specifiek de belemmeringen voor adequate medische hulpverlening aan de bevolking van Gaza – op te heffen. Hamas en de Palestijnse Autoriteit dienen de aanvoer van medicijnen en medische apparatuur te coördineren. En alle bij de VN aangesloten landen dienen zich in te zetten voor het op peil brengen van de medische sector.

*Dit factsheet is op 11 maart 2019 samengesteld door The Rights Forum.
Voor meer informatie: info@rightsforum.org*